

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår dato:
15.08.2017

Vår ref.:
2017/3756
Arkivkode:561
Deres ref.:

Deres dato:
11.05.2017

Uttalelse til søknad om bygging av Strindelva kraftverk Snåsa Nordvest Energi AS

Vi viser til brev av 11.05.17 med konsesjonssøknad for Strindelva kraftverk, Snåsa kommune. Fylkesmannen gjennomførte en befaring i planområdet, 3.august 2017 som et supplement til framlagte søknadsdokumenter før vår uttalelse i saken.

Bakgrunn

Nordvest Energi AS søker om konsesjon for utbygging av Strindelva kraftverk i elva Strindelva som renner ut i Snåsavatnet.

Kraftverket er planlagt å utnytte et fall på 148 m i Strindelva som har en middelvannføring på ca 1,54 m³/s. Med planlagt turbineffekt på 4,9 MW og slukeevne på 4,0 m³/s er produksjonen beregnet til ca 13,4 GWh. Vannveien mellom inntaksdam og kraftverk er ca 2.200 m og planlegges som nedgravd rørgate langs planlagt veg. Det foreslås minstevannføring på 130 l/s om sommeren og 70 l/s om vinteren. Inntaksdammen i Strindelva planlegges som en 26 m lang og 1,5 m høy betongdam.

Fylkesmannens overordna vurderinger av framlagte konsesjonssøknad

I konsesjonssaker for kraftverk tar Fylkesmannen i utgangspunkt opp utbyggingens konsekvenser for områder der Fylkesmannen er fagmyndighet.

Det konstateres at det i denne saken ikke foreligger vesentlige momenter mht. vår sektormyndighet innen fagområdene *landbruk* og *beredskap* for omsøkte kraftverk. Fylkesmannens uttalelse har derfor i all hovedsak tatt utgangspunkt i konsekvenser for reindriftsinteresser/samisk kultur og for viktige miljøinteresser.

Erfaring de senere år har vist at småkraftprosjekt enkeltvis sjelden innebærer store nok miljøkonflikter til at konsesjon avslås. Dette kan i neste omgang medføre en ”bit for bit-utbygging” med betydelige og uoversiktlige konsekvenser, spesielt innenfor reindriftsområdet og miljøområdet.

Fylkesmannens vurdering av framlagte konsesjonssøknad på Reindriftsområdet

Søknaden gir en kort beskrivelse av Skæhkere sijte sin bruk av området. Fylkesmannen mener at omsøkte utbygging vil kunne få større negative konsekvenser for reindriften enn det som fremgår av konklusjonen i søknaden. Området er viktig som vinter- og vårbeite og ligger i tilknytning til det mest urørte vinterbeiteområdet i Skæhkere sijte.

Generelt er det viktig å poengtere at all utbygging/ aktivitet i reinbeiteområdet påvirker reindriften, og forstyrrer reinen når den er i området. Og selv om hver og en utbygging

enkeltvis har mindre betydning, kan summen av flere tiltak gi store utfordringer for reindriften. Det er imidlertid ikke gjort noen utredning for hvilken aktivitet det ellers er i vinterbeiteområdet for Skhækere sijte og de totale konsekvensene for distriktet.

I søknaden står det at med god planlegging vil anleggsarbeidene kunne gjennomføres på et akseptabelt nivå for reindriften. Vi er enig i at anleggsperioden vil være problematisk for reindriften. Aktivitet, støy og uro i beiteperioden vil føre til at rein trekker unna og benytter andre beiter. Negativ påvirkning gjennom langvarige, regelmessige forstyrrelser fører til atferdsendring hos reinen, noe som betyr at den unngår å bruke nærområdet til støykilden. Dette vil redusere beiteområdet for Skhækere sijte.

I driftsfasen vil kraftverket gi noe ferdsel opp til Bjørtjønnna. Selv om veien skal stenges med bom, vet vi av erfaring at den også vil medføre en del annen trafikk. Veien blir en lett måte å komme seg opp i terrenget, før man starter turen videre innover fjellet. Da åpnes områdene lengre inn i fjellet for økt ferdsel. Det er nevnt i søknaden at vei opp til inntaket vil være positivt for grunneier, da han kan utnytte hyttene ved Bjørtjønnna bedre.

Eksisterende hytter ved Bjørtjønnna er private og ikke definert som utleiehytter. De er ikke regulert for å benyttes til utleieformål. Hvis utbyggingen medfører økt aktivitet rundt Bjørtjønnna og lette ferdsel lenger inn i fjellet, vil dette være svært negativt for reindriften. Vi mener at en permanent vei opp til Bjørtjønnna vil gi vesentlige negative konsekvenser for reindriften og kan i tillegg bidra til å senke terskelen for at det legges til rette for andre nye aktiviteter i området. Statskog har en gammel skogkoie ved Bjørtjønnna. Statskog søkte i 2016 Snåsa kommune om bruksendring fra skogkoie til fritidsbolig. Kommunen ga dispensasjon for bruksendring, og vedtaket ble påklaget av Skhækere sijte. Klagen førte frem og vedtaket sier at en bruksendring i vesentlig grad tilsidesetter de hensyn som ivaretas gjennom formålet LNF-A, og særlig hensyn til reindrift. I brevet vises det til at området er viktig som vinterbeite og at å tillate en privat fritidsbolig i området medfører i seg selv bruk som i utgangspunktet ikke er forenelig med reindriften i området.

En permanent vei kan også føre til at reinen lettere kommer ned på åker, vei og jernbanen. Reinen trekker lettere ned etter en vei, enn i skogen. Skhækere opplever år om annet at en stor del rein blir påkjørt av toget.

Vi mener at selve kraftverket og inntaksdammen i driftsfasen ikke vil gi vesentlige negative konsekvenser for reindriften. Inngrepet som dammen utgjør vil i seg selv ikke være problematisk for reinen, men aktiviteten tilknyttet tilsyn vil forstyrre rein. Reguleringen av Bjørtjønnna er vi noe usikre på hvilken betydning det utgjør i forhold til dagens situasjon. Vi er ikke kjent med hvordan isforholdene på Bjørtjønnna er pr i dag. Regulering av tjønna vil gi mer usikker is og medføre større fare for at reinen går gjennom isen og drukner.

Fylkesmannens konklusjon for reindriftnæringa og samiske interesser

Nye tekniske inngrep og økt ferdsel inn sentrale beiteområder vil få negative konsekvenser for reindriften i Skhækere sijte.

Aktuelle planområdet er viktig som vinter- og vårbeite og ligger i tilknytning til de mest urørte vinterbeiteområdene i Skhækere sijte.

Fylkesmannens reindriftsavdeling mener at omsøkte utbygging vil få store negative konsekvenser for reindrifta i området og at de negative konsekvensene er større enn det som fremgår av konklusjonen i konsesjonssøknaden.

Fylkesmannens reindriftsavdeling går imot omsøkte prosjekt og fremmer innsigelse til utbygging av Strindelva.

Fylkesmannens vurdering av framlagte konsesjonssøknad på Miljøområdet

Samla belastning

Omsøkte prosjekt i Strindelva og Jørstadelva ligger i sideelver til Snåsavatnet og inngår i Snåsavassdraget. Dette er et av de store vassdragene i Midt-Norge som fra før er betydelig berørt av kraftutbygginger. Dette omfatter bl.a. 4 større utbygginger: *Bogna* (145,0 GWh) (overføring fra Bognavassdraget/Bangsjøene), *Storåselva* (69 GWh) (under bygging), *Byafossen* (34,0 GWh) og *Sundfossen* (10,0 GWh), samt reguleringer av selve Snåsavatnet (125 km²) og Bangsjøene (20 km²).

Videre er det i Snåsavassdraget gitt konsesjon og bygd kraftverk i *Bruvollelva* (14,6 GWh), *Mæla* (11,7 GWh) (under bygging), *Gravbrøtfoss* (8,4 GWh), samt gitt konsesjonsfritak for ca 10 mini/mikrokraftverk som kommer i tillegg til de prosjektene som er nevnt ovenfor.

Omsøkte kraftverk i Strindelva er et småkraftverk (3,3 MW+1,6 MW). Erfaring de senere år har vist at enkeltvis innebærer slike prosjekt sjelden store nok miljøkonflikter til at konsesjon avslås. Dette kan i neste omgang medføre en "bit for bit- utbygging" med betydelige og uoversiktlige negative miljøkonsekvenser, jf *Naturmangfoldlovens § 10 samla belastning*.

Fylkesmannen mener ut fra de utbygginger som er gjort og de konsesjoner/fritak som er gitt, at hensynet til *samla belastning*, jf. *Naturmangfoldlovens § 10*, nå bør veie tungt i NVE sin vurdering og endelige vedtak for omsøkte konsesjoner i Strindelva og Jørstadelva.

Store sammenhengende naturområder med urørt preg

Dette tema har tidligere vært behandlet under *Inngrepsfrie naturområder i Norge* (INON). I tråd med Regjeringserklæringen (Sundvollen-plattformen) og *Prop. 1 S (2014-2015)* fra Klima- og miljødepartementet er ikke *Inngrepsfri natur* (INON) lenger et eget nasjonalt mål. I *Prop. 1 S (2014-2015)* heter det imidlertid fortsatt at det er "*eit mål å ta vare på dei miljøverdiane som er knytt til dei større samanhengande naturområda*".

Videre er det uttrykt at:..." Større sammenhengende naturområder med urørt preg har en selvstendig miljøverdi, ved siden av at de har verdi for friluftsliv, biologisk mangfold, er viktige leveområder for arealkrevende arter og har betydning for naturens evne til klimatilpasning"... (MDir. Hjemmeside 21.09.2015).

Urørte naturområder er ut fra dette en viktig miljøverdi som fortsatt skal vurderes og avveies på linje med andre miljøverdier. Her skal INON som etablert arealbruksindikator vise utviklingstrekk og status for større sammenhengende naturområder i Norge og være en indikator på måloppnåelse av nasjonale miljømål (jf. miljømål 1.1).

Slike naturområder er i dag å betrakte som et sjeldent naturgode i Europa. Bortsett fra i Russland finnes slike områder i Europa nesten bare i Nord-Skandinavia. Norge har slik sett et

ansvar for bevaring av naturområder med et urørt preg, særlig *villmarkspregede områder* (>5 km fra tyngre tekniske inngrep). I Norge er også slike områder med urørt preg sterkt redusert siste hundreåret og utgjør nå bare ca 10 % av arealet i Norge, og under 5 % i Sør-Norge.

Det har i lang tid vært et uttalt nasjonalt miljømål å ta vare på naturområder med et urørt preg. Allerede i St.meld. 58 (1996–97) *Miljøpolitikk for en bærekraftig utvikling* ble det uttalt at områder uten tekniske inngrep er en knapphetsressurs både i nasjonal og internasjonal sammenheng, og er en viktig del av den norske naturarven.

Miljødirektoratet (tidl. Direktoratet for naturforvaltning) har kartlagt utviklingen av slike områder og fremlagt statusoversikter fra 1988 og fram til nå. Denne kartleggingen har bidratt til en bevissthet om at verdier som er knyttet til naturområder med et urørt preg kan gå tapt i takt med at disse områdene reduseres. Siste samla ajourførte kartlegging for perioden 2008-2013 viste at denne delen av norsk natur fortsatt reduseres betydelig av nye tekniske inngrep, særlig kraftutbygging og veibygging.

Konsekvenser av omsøkte utbygging for sammenhengende naturområder med urørt preg. Fylkesmannen finner det nødvendig å karakterisere dette temaet som overfladisk behandlet i konsesjonssøknaden. Temaet er kun kort omtalt, uten konkrete tall eller data for bortfall av slike områder. Allikevel konkluderes det med at:... «*Prosjektområdet har liten til middels verdi for store sammenhengende naturområder med urørt preg. Planlagte tiltak vil medføre liten til middels negativ konsekvens*».....

Vi vil påpeke at omsøkte utbygging vil medføre et betydelig bortfall/tap for et større sammenhengende naturområde med et urørt preg i regionen mellom Snåsavatnet og Roktdalen, i Snåsa og Steinkjer kommuner. Etter Fylkesmannens egne utregninger utgjør dette området ca 201,0 km², og der *villmarkspregede områder* (>5 km fra tyngre tekniske inngrep) utgjør ca 6,0 km².

Omsøkte utbygging av Strindelva vil etter våre beregninger medføre et tap/bortfall av sammenhengende naturområder med urørt preg på ca 2,15 km², herunder tap av *villmarkspregede områder* (> 5 km fra tyngre tekniske inngrep) på 1,55 km², dvs. mer enn 25 % av dette «*villmarksområdet*».

Fylkesmannen mener at verdiene og de negative konsekvensene av en utbygging for sammenhengende naturområder med urørt preg er *betydelig undervurdert* i konsesjonssøknad og miljørapport og vi mener at *framsatte konklusjon på fagtemaet er misvisende*.

Brukerinteresser, Friluftsliv/Jakt/Fiske

Dette temaet er kun kort omtalt i konsesjonssøknaden. Her uttales bl.a: «*Grunneierne er ikke kjent med at det fiskes i elva. Om høsten benyttes området til bærplukking og elgjakt*» og «*Området benyttes til en viss grad som rekreasjonsområde for beboere på Strindmoen Camping*»

Dette stemmer dårlig overens med Snåsa kommunes egen kartlegging av friluftsområder (jf. *Naturbase - friluftsliv*). Her inngår aktuelle planområde i et større område som kommunen har gitt betegnelsen *nærturterreng* og verdien *viktig friluftsområde*.

Etter Fylkesmannens vurdering vil Brukerinteresser, herunder Friluftsliv bli mer negativt berørt enn det som fremgår av konsesjonssøknaden.

Naturmangfold

For å fremskaffe et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag om naturmangfold på miljøområdet er utbyggere av småkraftverk (1- 10 MW) pålagt å gjennomføre kartlegging av biologisk mangfold som et ledd i konsesjonssøknaden, jf NVE veileder nr: 3/2009 *Kartlegging og dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk*.

For miljøområdet er det utarbeidet en rapport til søknaden:...«*Strindelva kraftverk, Snåsa kommune, Nord-Trøndelag. Virkninger på biologisk mangfold*», Sweco Rapport 27.11.2012.

Fylkesmannen konstaterer at framlagte miljørapport i hovedsak er basert på befaring i planområdet 6-7 september 2012, samt 17.oktober 2013. Dette er svært seint i sesongen mht. en faglig tilfredsstillende registrering og kartlegging av flere relevante tema for biologisk mangfold, særlig for vanttilknyttede fuglearter.

Ut fra dette mener Fylkesmannen det kan være grunn for å stille spørsmål om framlagte søknad tilfredsstillende kravene i *Naturmangfoldlovens § 8 (Kunnskapsgrunnlaget)* og § 9 (*Føre-var-prinsippet*), og de krav og forutsetninger som er satt i NVE's Veileder nr. 3/2009.

Fylkesmannen mener ut fra de utbygginger som er gjort og de konsesjoner/fritak som er gitt, at hensynet til *samla belastning*, jf. *Naturmangfoldlovens § 10*, bør veie tungt i videre behandling og vurdering og endelige vedtak for omsøkte konsesjon for Strindelva kraftverk

Rødlistearter

Av miljørapporten fremgår at *gaupe* har tilhold i området (*sterkt truet* - EN). Videre er det registrert *Gubbeskjegg* (*nær truet* - NT) i området. Fugleartene *havelle* og *taksvale* (begge *nær truet* - NT) og *storspove* (*sårbar* - VU) er registrert ved Strindmoen.

Under fylkesmannens befaring 3.august 2017 ble det registrert *Strandsnipe* ved Bjørtjønna. Strandsnipe var på rødlista tidligere, men ble tatt ut ved siste revisjon i 2015.

Fylkesmannen har ingen vesentlige merknader til verdi- eller konsekvensvurderinger.

Landskap

Planområdet fremstår i hovedsak som et skog/fjellskogsområde og der Strindelvas elvelandskap er et dominerende element i landskapsbildet.

Strindelva har en sammenhengende fossefallsstrekning på mer enn 2.000 m fra Bjørtjønna til Strindmoen med et fall på ca 150 m. Dette regnes ofte som Nord-Trøndelags høyeste og lengste sammenhengende fossefallstrekning. Denne viktige vassdrags-/landskapskvaliteten for Strindelva er ikke omtalt i framlagte konsesjonssøknad eller miljørapport. Vi anser dette som en vesentlig mangel ved konsesjonssøknaden. Omsøkte prosjekt vil innebære bygging av inntaksdam, rørgate på ca 2.200 m og anleggsvei på ca 2 km. Store deler av planområdet er svært skrint og med lite løsmasser. En realisering av prosjektet vil medføre store sprengningsarbeider for både vegbygging og legging av vannrør med store dimensjoner ($\varnothing = 1300$ mm).

Etter Fylkesmannens vurdering vil prosjektet medføre *store negative konsekvenser for landskap* og vassdragsnaturen lang Nord-Trøndelags største/høyeste fossefallstrekning.

Fylkesmannen mener ut fra de momenter som her er fremført at de landskapsmessige virkningene av et kraftverk i Strindelva er *betydelig undervurdert* i søknad og miljørapport.

Biologisk Mangfold - Terrestrisk miljø

Verdifulle naturtyper

Det er ikke registrert forekomster av prioriterte naturtyper eller truede vegetasjonstyper i prosjektområdet. Det opplyses at det er en MiS-figur øst av Strindmoen camping, på østsiden av Strindelva. Figuren viser et ca. 3,5 daa stort livsmiljø av typen «rik bakkevegetasjon».

Av miljørapporten fremgår at omsøkte tiltak berører naturtypen «elveløp», som er rødlistet som nær truet (NT) i norsk rødliste for naturtyper. Det konkluderes imidlertid med at dette var av så lite omfang og kvalitet at det ikke blir registrert som prioritert naturtype.

Fylkesmannen er u enig i denne konklusjonen siden Strindelva har en sammenhengende fossefallsstrekning og et markert elveløp på mer enn 2.000 m fra Bjørtjønnna til Strindmoen med et fall på 150 m og regnes som Nord-Trøndelags høyeste og lengste fossefallstrekning.

Fylkesmannen mener derfor at de landskapsmessige virkningene av et kraftverk i Strindelva er *betydelig undervurdert* i søknad og miljørapport. Etter Fylkesmannens vurdering medføre og *store negative konsekvenser for landskapsbildet* og for Nord-Trøndelags største/høyeste fossefallstrekning, herunder flere strekninger «elveløp» som rødlistet naturtype.

Karplanter, moser og lav

Gubbeskjegg (nær truet) er omtalt under rødlistearter og har ingen merknader til dette.

Vi savner imidlertid en vurdering av *Trøndertorvmose (sterkt truet - EN)* slik det er gjort i den parallelle konsesjonssøknaden for Jørstadelva. Her opplyses det at trøndertorvmose har sin utbredelse Midt-Norge, deriblant Snåsa kommune.

Fra 2016 fikk *Trøndertorvmose* status som *prioritert art* med et særlig beskyttelsesregime (nasjonal forskrift). Vi mener det burde vært gjort undersøkelser på aktuelle strekninger i planområdet og at denne mangelen er en svakhet ved konsesjonssøknaden.

Fugler og pattedyr

Fugl

Det uttales i miljørapporten at:...«*Det finnes flere registreringer av fugl i området, bl.a. er de rødlista artene havelle, storspove og taksvale registrert her. Registreringene er å finne i Artsdatabankens «artskart»...*

Fylkesmannen mener dette er en svært tynn dokumentasjon på fagområdet. En befarings så sent i sesongen som 6-7. september og 17. oktober må betegnes som bortimot *verdiløs* for innhenting av kunnskap om terrestriske forekomster, særlig for fugl, herunder vanntilknyttede arter i planområdet. Denne svakheten vedgås også i rapporten der det bl.a. uttales:

«*Befaringstidspunktet er ikke noen god tidsperiode for registrering av fuglelivet i området, ettersom hekkesesongen er avsluttet. Artene som hekker i området er ikke lenger knyttet til hekkelokalitetene og fuglesang og aktivitet er betraktelig redusert»...*

Under Fylkesmannens korte befarings 3.august 2017 (som også er seint i forhold til optimale observasjonsforhold), ble det i planområdet registrert *Strandsnipe* (tidligere rødlisteart) ved planlagt inntaksdam og en *Brunnakke* ♀ med 2 unger i Børtjønnna.

Utover de arter som er nevnt over, bør *Fossefall* vies særlig oppmerksomhet. Arten ble ikke registrert under vår korte befarings. Fossefall er ikke rødlistet, men er en art som er særlig negativt utsatt ved bygging av elvekraftverk (jf. NOF rapp.nr 3:2007), særlig pga. tap av nærings- og hekkelokaliteter.

Pattedyr

Fylkesmannen har ingen vesentlige merknader til verdisetting eller konsekvensvurderinger på dette fagtemaet.

Biologisk Mangfold - Akvatisk miljø

Det uttales i miljørapporten at siden Strindelva renner over berggrunn som forvitrer seint, og ikke avgir noe særlig med næringsstoffer, vurderes potensialet for sjelden invertebratfauna å være lite og fagtemaet er ikke særlig vektlagt.

Fylkesmannen mener dette svekker faggrunnlaget for vurderinger av miljøkonsekvensene av prosjektet, særlig på bakgrunn av den lange elvestrekningen (2.000 m) som blir berørt.

Elvemusling. Det er gjort særlig søk etter elvemusling, men arten ble ikke påvist.

Vi har ingen merknader til fagtemaet.

Fisk

Elvestrekningen mellom Bjørtjønna og Strindmoen med mye fall og lite stilleflytende strekninger vurderes som lite egnet fisk. I Bjørtjønna er det gjennomført prøvefiske som viste at en bestand med småfallen ørret. Lengde/vektfordeling tyder på at bestanden har dårlige næringsforhold og vokser seint.

Fylkesmannen har ingen vesentlige merknader til verdisetting eller konsekvensvurderinger på dette fagtemaet.

Fylkesmannens konklusjon på miljøområdet

Snåsavassdraget er et av de vassdrag i Nord-Trøndelag som fra før er mest berørt av vannkraftutbygging og en utbygging av Strindelva kraftverk vil etter Fylkesmannens vurdering medføre ytterligere *store negative konsekvenser* mht *samla belastning* for Snåsavassdraget, jf. Naturmangfoldlovens § 10.

Fylkesmannens miljøvernavdeling mener at omsøkte kraftutbygging samla sett vil medføre *store negative konsekvenser* for regionale og nasjonale miljøverdier i området med:

- Betydelig bortfall av sammenhengende naturområder med urørt preg, herunder villmarksområder (> 5 km fra tyngre tekniske inngrep)
- Store negative konsekvenser for det som regnes som Nord-Trøndelags høyeste og lengste sammenhengende fossefallsstrekning (ca 150 m)
- Store negative konsekvenser for naturtypen «elveløp», som er en rødlista naturtype
- Negative konsekvenser for brukerinteresser, herunder friluftsliv

Fylkesmannens miljøvernavdeling går imot omsøkte prosjekt og fremmer innsigelse til utbygging av Strindelva.

Avbøtende tiltak

På bakgrunn av Fylkesmannens konklusjon i saken, der det fremmer innsigelse til omsøkte utbygging, finner vi det ikke naturlig å vurdere avbøtende tiltak for utbygging.

FYLKESMANNENS KONKLUSJON

Snåsavassdraget er av de vassdrag i Nord-Trøndelag som fra før er betydelig berørt av vannkraftutbygging. Hensynet til samla belastning for reindriftsnæring/samiske interesser og miljøinteresser må derfor veie tungt i en endelig vurdering av framlagte konsesjonssøknad.

En utbygging av Strindelva kraftverk vil etter Fylkesmannens vurdering medføre ytterligere store negative konsekvenser både for reindriftsnæring/samiske interesser og for regionale og nasjonale miljøinteresser.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag **går imot** omsøkte prosjekt og **fremmer innsigelse til** utbygging av Strindelva.

Med hilsen

Bjørnar Wiseth (e.f.)
Miljøverndirektør

Øystein Lorentsen
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi til:

Snåsa kommune / Snåasen Tjielte	Sentrum	7760	Snåsa
Nord-Trøndelag fylkeskommune	Postboks 2560	7735	STEINKJER
Nordvest Energi AS	v/Terje Dyrstad Sundsøya 2	7670	INDERØY